

מסכת ראש השנה Introduction

The מסכת is a combination of the laws of the beginnings of the various annual cycles, the determination and procedures relating to ראש חדש and the specific laws detailing the observance of יום הדין. Unlike מסכת ביצה, which we just completed, the מסכת is rich in אגדות and דרשות and, as such, the nature of our study will be different over the next 4 weeks.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת ראש השנה פרק א משנה א

למלכים, מלכי ישראל, והתועלת בכך לתאריך השטרות, שמשנכנס יום בניסן מונין לו שנה נוספת על זמנו. לרגלים, ר"ל שהרגל שבאותו החדש הוא ראשון לרגלים, והתועלת בכך לפי שיש אצלנו כלל שזה שאמר ה' לא תאחר לשלמו אינו עובר עד שיעברו עליו שלשה רגלים. ר' שמעון אומר וחג המצות תחלה כדי שיהיו על הסדר זהו שאמר כאן לרגלים, ואינה הלכה. ומשיעבור עליו רגל אחד ולא הביא קרבנותיו למקדש עבר בעשה והוא אמרו ובאת שמה והבאתם שמה עולותיכם וכו' ותועלת ידיעת ראש השנה למעשר בהמה לפי שאין מפרישים מעשר מן הנולדים בשנה זו עם הנולדים בשנה שאחריה, ויתבאר זה במסכת בכורות. ואמרו ראש השנה לשנים, כלומר לתאריך העולם, וגם התועלת בכך כדי לידע תאריכי השטרות. ולשמטים וליובלות, ואע"פ שאין דיני היובל מתחילים אלא מעשירי בתשרי שהרי אמר ה' ביום הכפורים תעבירו וכו', הרי מראש השנה מתחילה קדושתה ומסתקלת העבודה מן העבדים לפי שאמר ה' וקדשתם את שנת החמשים שנה. ולנטיעה, הוא מה שאמר ה' שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל ובשנה הרביעית יהיה כל פרי וכו', והוא שאם נטע נטיעה ארבעים וארבעה יום לפני יום אחד בתשרי עלתה לו שנה כמו שביארנו בפרק שני דמסכת שביעית ותהיה השנה הנכנסת שנה שניה. והנני מסביר לך את זה במשל, כגון שניטעה נטיעה זו בחמשה עשר באב שנת עשרים וחמש, הרי שארית שנת עשרים וחמש נחשבת לה שנה ראשונה, ושנת עשרים ושש שנה שניה, ושנת עשרים ושבע שנה שלישית והן שני ערלה, אבל אין דין ערלה מסתלק ממנה עד חמשה עשר יום בשבט שנת עשרים ושמונה. וכן גם דין נטע רבעי לא יסתלק מנטיעה זו עד חמשה עשר יום בשבט שנת עשרים ותשע, והוא אמרם ופירות נטיעה זו אסורין עד חמשה עשר בשבט אם לערלה ערלה ואם לרבעי רבעי. וכבר קדמו דיני הערלה ונטע רבעי במקומם. ולירקות ולאילן, התועלת בכך לפי הכללים שכבר נתבאר בסדר זרעים אין מעשרין מן החדש על הישן וכן סוגי המעשרות משתנים בשנים ידועות במעשר שני ומעשר עני כמו שביארנו שם.

8.1.1

2a (משנה א) → 3a (ויחל לבנות)

1	ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים בשנה הרביעית בחדש זה הוא החדש השני למלך שלמה על ישראל ויבן הבית לה' : מלכים א, א, א
2	ויצל אהרן הפהן אל הר ההר על פי ה' וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש: במדבר לג, לח
3	ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש באחד לחדש דבר משה אל בני ישראל כלל אשר צוה ה' אתו אללהם: דברים א, ג
4	אחרי הכתו את סיון מלך אשור יושב בחשבון ואת עוג מלך הבשן אשר יושב בעשתרת באדרעי: דברים א, ד
5	וישמע הפנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילחם בישראל וישב ממנו שבי: במדבר כא, א
6	ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל: במדבר כ, כט
7	ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן: שמות מ, יז
8	ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים בחדש נעלה הענן מעל משכן העדת: במדבר י, יא
9	בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני: שמות יט, א
10	ויחל לבנות בחדש השני בשני בשנת ארבע למלכותו: דברי הימים ב, ג, ב

I. ראשי שנים 3 or 4 משנה א

a. רגלים ו Kings: טז

i. Kings: for documents (invalidity of back-dated bills)

1. Even: 1 day of reign before ר"ח ניסן counts as a year and on ר"ח 2nd year begins

2. Sources: for ראש השנה למלכים being ניסן

a. v1: → king:: exodus

b. v2-3: → exodus counted from ניסן

c. support: from sequence from vv. 4-5

d. other proofs: brought from vv. 7-9 or 10

b. מעשר בהמה: אלול

i. Dissent: ר"א ור"ש – beginning of the year for מע"ב is תשרי

c. תשרי years, Shemittah, Yovel, planting, vegetables

d. new year for trees (re: מעשרות: שבט)

i. א' בשבט ז"ש

ii. ט"ו בשבט ז"ה